

Mgr. Dominique Rey

*Aanbidding
in het hart
van de wereld*

2022

Voor verwante uitgaven van De Boog
zie de laatste bladzijde van dit boek.

Oorspronkelijke titel:

L'Adoration au cœur du monde

© Éditions des Béatitudes

Société des Œuvres Communautaires, 2020

ISBN 979-10-306-0318-7

Nederlandse uitgave:

Aanbidding in het hart van de wereld

© Stichting De Boog, 2022

Co-uitgave met Uitgeverij Betsaida en Katholiek Alpha Centrum

Vertaling uit het Frans:

J.A. Raymakers

Voor de vertaling van citaten uit de Heilige Schrift zijn in beginsel de betreffende passages uit de Willibrord-vertaling 1975 overgenomen. Voor de vertaling van kerkelijke documenten is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de vertaling op www.rkdocumenten.nl.

Foto voorkaft (© 2022 Dreamstime):

*Monstrans met het Allerheiligst Sacrament,
aan weerszijden geflankeerd door een engel*

Altaarstuk in de Geboortekerk
van Maria in Svetice, Kroatië

Correspondentieadressen:

Stichting De Boog – Herenstraat 41, 3512 KB Utrecht

info@deboog.nl – www.deboog.nl

Uitgeverij Betsaida – Papenhulst 4, 5211 LC 's-Hertogenbosch

info@betsaida.org – www.betsaida.org

Stichting Katholiek Alpha Centrum – Postbus 11306, 2301 EH Leiden

info@rk-alpha Centrum.nl – www.rk-alpha Centrum.nl

ISBN 978-90-6257-133-8 NUR 707

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	9
I. EUCHARISTISCHE STILTE	13
1. Goddelijke stilte	14
<i>God van stilte</i>	<i>15</i>
<i>God, levend en eeuwig Woord</i>	<i>16</i>
<i>Het Woord dat wacht op een antwoord van de mens</i>	<i>17</i>
<i>De stilte van de Menswording</i>	<i>18</i>
<i>Het stilzwijgen van Jezus in zijn lijden en dood</i>	<i>19</i>
<i>Het stilzwijgen van Jezus is verenigd met het stilzwijgen van zijn heilige Moeder</i>	<i>20</i>
<i>De stilte van Jezus in de hostie</i>	<i>22</i>
2. De noodzaak van stilte om het goddelijk leven te ontvangen	23
<i>Uiterlijke stilte, een eerste niveau van waarneembare stilte</i>	<i>23</i>
<i>Innerlijke stilte</i>	<i>24</i>
<i>De moeilijkheid van stilte</i>	<i>24</i>
<i>Stilte richt ons op God</i>	<i>26</i>
<i>Stilte is nodig om ons open te stellen voor ons innerlijk en geestelijk leven</i>	<i>28</i>
<i>Het innerlijke koninkrijk van Jezus Christus</i>	<i>29</i>
3. Stilte in de eucharistische aanbidding	30
<i>Navolging van Jezus: de deugd van stilte verwerven</i>	<i>30</i>
<i>Eucharistische aanbidding</i>	<i>31</i>
<i>De stilte van aanbidding: ons ontdoen van alles wat niet God is</i>	<i>33</i>

<i>Ons ontdoen van onszelf:</i>	
<i>een stilte van volkomen verootmoediging</i>	35
<i>Stilte:</i>	
<i>armzaligheid van de menselijke intelligentie tegenover God</i>	36
<i>Stilte, aanvaarding van de waarheid</i>	39
<i>Stilte van liefde en offerande</i>	40
<i>Aanbidding: een stille liefdeskus</i>	41
4. Wat moeten we tegen Jezus zeggen in de stilte van	
de aanbidding?	43
<i>Aanbidding, een stil gesprek</i>	43
<i>Waar moeten we beginnen?</i>	44
<i>Eenvoud van hart</i>	45
<i>Stilte van aanbidding</i>	46
<i>Stilte van dankzegging</i>	47
<i>Stilte van eerherstel</i>	47
<i>Stilte van smeekgebed</i>	47
Besluit	48
 II. DE SCHOONHEID VAN DE HOSTIE	49
Inleiding	49
1. Het waarneembare, een weg naar God	50
<i>Schoonheid, een weg van evangelisatie</i>	50
<i>De weg van schoonheid is gerechtvaardigd omdat de mens</i>	
<i>een zintuiglijk wezen is</i>	51
<i>God is aanwezig voor onze zintuigen: in de schepping, kunst</i>	
<i>en sacramenten</i>	52
<i>God laat ons iets zien van zijn schoonheid door kunst die ons</i>	
<i>tot Hem verheft</i>	53
<i>De sacramenten: God gebruikt waarneembare tekenen om</i>	
<i>te handelen en zich te openbaren</i>	56
2. God zelf is schoonheid	58
<i>God is waarheid: vereniging van waarheid en schoonheid</i>	59

<i>De schoonheid van God is licht: de hostie is een verblindende</i>	
<i>zon van schoonheid</i>	61
<i>Versluiering van de goddelijke schoonheid</i>	62
<i>Werkelijke aanwezigheid van Jezus in de versluiering</i>	
<i>van de hostie</i>	65
<i>De schoonheid van de hostie is gelegen in de nederigheid</i>	
<i>van onze Heer die zich verborgen houdt</i>	68
<i>Ondanks de versluiering is kijken bij aanbidding van belang</i>	70
3. De schoonheid van de hostie is als een zon	
die leven brengt	72
<i>Jezus, wiens wezen enkel schoonheid is, handelt in onze zielen</i>	
<i>omdat Hij daar leeft</i>	72
<i>De schoonheid van de hostie transformeert onze zielen om niet</i>	73
<i>De schoonheid van Jezus sterkt ons</i>	74
<i>Schoonheid verbindt</i>	75
<i>Schoonheid brengt genezing</i>	77
<i>Schoonheid brengt bekering</i>	78
<i>De schoonheid van de hostie doet ons hopen op het heil</i>	80
<i>De schoonheid van de hostie doet ons verlangen naar de hemel</i>	
<i>en naar vereniging met God</i>	81
<i>Schoonheid is voedsel</i>	82
<i>Zijn schoonheid doet ons handelen</i>	84
III. TIJD VOOR GOD	87
1. En God schiep de tijd	88
2. De tijd van de dood	92
3. Christus heeft de tijd door zijn Menswording verlost	95
4. De tijd van een christen	100
<i>De tijd van een christen is een memorandum:</i>	
<i>tijdens aanbidding staan we aan de voet van het kruis</i>	100
<i>Hoop: tijd die gericht is op het einde</i>	106
<i>Het heden van een christen</i>	112

IV. EUCHARISTISCHE HOOP:

AANBIDDING AAN HET EINDE DER TIJDEN	119
Inleiding.....	119
1. Ecologische ineenstorting	125
<i>Actuele ecologische bezorgdheid: de breuk met de natuur</i>	125
<i>Natuurlijke of bovennatuurlijke hoop?</i>	127
<i>Apokalyps: goed nieuws?</i>	129
<i>Waakzaam zijn in heiligheid</i>	132
2. Antropologische en maatschappelijke ineenstorting	134
<i>De verdeelde mens</i>	135
<i>Offer van eerherstel</i>	138
<i>“Eén” worden in Hem</i>	141
<i>Broeders en zusters in het bloed van het Lam</i>	143
3. De metafysische ineenstorting onthult wie we werkelijk moeten aanbidden.....	145
<i>De verafgoding van de mens</i>	145
<i>De ware God aanbidden</i>	148
<i>De luister van het Lam onthuld</i>	149
Besluit.....	152
CONCLUSIE	155

INLEIDING

Aan het begin van het jaar 2020 nodigde paus Franciscus ons uit om bij het feest van de Openbaring des Heren het mysterie van de aanbidding binnen te treden, met de volgende woorden:

“Tegenwoordig kunnen we ons allemaal afvragen: “Ben ik een christen die aanbidt?” Veel christenen die bidden, weten niet hoe ze moeten aanbidden. Stellen we onszelf deze vraag. Laten we in onze dagen tijd vinden voor aanbidding en in onze gemeenschappen ruimte scheppen voor aanbidding.”¹

Dit boek wil dus een antwoord zijn op de oproep van de paus en een aanmoediging voor alle christenen.

In beginsel is de eucharistie een maaltijd van dankzegging. ‘Eucharistie’ komt uit het Grieks en betekent ‘dankzeggen’, ‘dank u’. Deze dankzegging sluit aan bij de joodse ritën van zegening. Het laatste avondmaal van Jezus is een afscheidsmaaltijd. Jezus loopt daarbij vooruit op zijn dood en vormt deze om tot een daad van liefde: *“Niemand neemt het [leven] Mij af, maar Ik geef het uit Mijzelf”* (Joh. 10,18).

“Wanneer de Kerk de Eucharistie, de gedachtenis van de dood en de verrijzenis van haar Heer, viert, wordt dit centrale geheim van het heil werkelijk tegenwoordig gesteld ... Dit offer is voor de verlossing van het mensengeslacht zo beslissend, dat Jezus Christus het pas toen heeft voltooid en naar de Vader is terug-

¹ Paus Franciscus, *Preek voor het feest van de Openbaring des Heren*, 6 januari 2020.

gekeerd, nadat Hij ons het middel heeft nagelaten om eraan deel te nemen, alsof wij erbij aanwezig waren geweest.” (Johannes Paulus II, *Ecclesia de Eucharistia*, 11).

De eucharistie is niet slechts een herinnering aan de Persoon van Jezus. Deze Persoon blijft zich aan ons geven, niet op symbolische wijze maar waarlijk en wezenlijk, wat ons moet brengen tot “het levendige bewustzijn dat we ons tegenover Christus zelf bevinden” (Johannes Paulus II in *Mane nobiscum Domine*, 16). Deze werkelijke tegenwoordigheid van Jezus duurt voort zolang de eucharistische gedaanten blijven. Vanwege deze blijvendheid vormt de eucharistische aanbidding een persoonlijke ontmoeting, van aangezicht tot aangezicht, tussen God en de mens. God geeft niet iets, Hij geeft zichzelf.

Nota bene de hele schepping wordt in dat kleine stukje brood tegenwoordig gesteld: de aarde waarin de graankorrel is gezaaid; het vuur, de zon om de tarwe te doen groeien en de vlam om het brood te bakken; de lucht waardoor het gewas kan groeien; het water dat noodzakelijk is voor de groei van de tarwe en het water dat met het meel wordt gemengd om brood te maken. De hostie, “synthese van de schepping” (Benedictus XVI), opgedragen in de Mis wordt bekleed met de tegenwoordigheid van de Heer. Al zien onze menselijke ogen er een stukje brood in, onze ogen van het geloof weten goed dat dit ‘stukje brood’ God is die werkelijk in ons midden aanwezig is.

Aanbidding kan niet los van de heilige Mis worden gezien. Zij is er de voortzetting van en de eerste vrucht van aanbidding is een groter wordende honger om de communie te ontvangen. Zoals de heilige Augustinus in de 4^e eeuw schreef: “Laat niemand dit vlees eten zonder het eerst te aanbidden. We zouden zondigen als we het niet zouden aanbidden.” Zo draagt aanbidding er dus toe bij “het lichaam te onderkennen” (1 Kor. 11,29), dat wil zeggen de werkelijke tegenwoordigheid van de Heer zelf te herkennen in de gedaanten van brood en wijn. Aanbidding maakt de vruchten van de eucharistie intenser, namelijk

de vereniging met God en de eenheid tussen broeders en zusters door de tijd van communie langer te laten voortduren. Door aanbidding groeit de gemeenschap binnen de Kerk tussen degenen die elkaar aflossen voor het uitgestelde heilig sacrament en zich met de eucharistische Jezus verenigen om binnen te gaan in “die gezindheid [...] welke ook Christus Jezus bezielde” (Fil. 2,5), in het bijzonder op het moment van zijn lijden toen Hij zijn leven gaf tot redding van de wereld.

Tijd nemen om te aanbidden, om ons te voeden als een wijnrank die altijd verbonden wil blijven met de wijnstok die de Heer is, om talrijke vruchten te dragen. Het is een eerste genade die God ons wil geven: *ons heiligen in de tijd*.

Tijd nemen om te aanbidden heiligt ons ook vanwege een tweede genade-aspect van aanbidding, namelijk de *deugd van de stilte*. Door in stilte te aanbidden erkent een christen de grootheid van God en aanvaardt tegelijkertijd zijn verlossende liefde waar Christus hem in betreft. “Als de mens God niet aanbidt, dan gaat hij zijn ik aanbidden ... met het risico dat hij God gebruikt in plaats van Hem te dienen”, aldus paus Franciscus². Hij voegde eraan toe: “Wanneer we aanbidden, dan merken we dat het geloof niet beperkt is tot een verzameling leerstellingen, maar dat het in betrekking staat tot een levende persoon om te beminnen. We kennen het gelaat van Jezus door van aangezicht tot aangezicht met Hem in verbinding te staan. Door te aanbidden ontdekken we dat het leven van de christen een liefdesgeschiedenis met God is.”

In de stilte van de aanbidding aanschouwen we Jezus in de hostie. Sommigen blijven soms lang staan voor een kunstwerk dat ze mooi vinden; zo gebeurt het ons dat we uren de hostie aanschouwen, maar niet op dezelfde wijze en niet om dezelfde redenen. De uitdrukking ‘de schoonheid van de hostie’ is dus een derde aspect van de genade van aanbidding.

² Ibid.

In een wereld die al zijn bakens lijkt te verliezen en waar alles steeds sneller en spontaner gebeurt, tracht de ‘prins van deze wereld’ ons te ontmoedigen om ons te gronde te richten. “Laat u de hoop niet afnemen” zei de paus. Juist door aanschouwing van het heilig sacrament laat God ons door zijn *eucharistie* voortdurend groeien in *hoop*.

Dit boek is een verzameling van voordrachten rond de vier genoemde thema’s (tijd, stilte, schoonheid van de hostie en hoop in relatie tot aanbidding), die werden gegeven in het kader van het congres *Adoratio*, op initiatief van de Missionarissen van de Allerheiligste Eucharistie. De hier gepresenteerde overwegingen zijn een vervolg op een eerste boek, *De l’adoration à l’évangélisation* (Van aanbidding naar evangelisatie) (Éditions des Béatitudes, 2013).

I

EUCCHARISTISCHE STILTE

Onze hedendaagse wereld is vol van lawaai. Het verkeer, de voortdurende onrust, de kantoortuinen, de kakofonie van steden, er valt niet aan te ontsnappen. Overal is lawaai, zelfs thuis waar mobiele telefoons steeds aandacht vragen en het vrijwel onmogelijk is ons af te sluiten voor omgevingslawaai. We zijn niet meer in staat met elkaar te praten. Iedereen spreekt op hoge toon en forceert daarmee zijn stem om gehoord te worden. Terwijl we belaagd worden door geluiden van buitenaf, belasten we onszelf tevens door geluiden van binnenuit. Als we alleen zijn, ontvluchten we de leegte van de stilte door deze te vullen met muziek en actualiteiten via sociale media. De dubbele stilte van de aanbidding lijkt dan een dorre en lege ervaring.

Deze dubbele stilte is echter allereerst de stilte van God, die niet meer wordt begrepen. Toch is God, het levende en eeuwige Woord, tot stilte geworden door de Menswording in een kind. Dertig jaar lang houdt Hij zich stil in Nazaret. Hij blijft zwijgen tegenover zijn aanklagers, aan het kruis en in het graf. Ook in de hostie is Hij stil. Hoe moeten we deze goddelijke stilte begrijpen? Is dat een koude leegte? Die niet vervuld is van een betekenis die wij zouden moeten ontdekken?